

VĂN BẢN

ĐẬP ĐÁ Ở CÔN LÔN

Làm trai đứng giữa đất Côn Lôn⁽¹⁾,
Lùng lẫy⁽²⁾ làm cho lở núi non.

148

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

1. Em hình dung công việc đập đá của người tù ở Côn Đảo là một công việc như thế nào ? (Chú ý không gian, điều kiện làm việc và tính chất công việc.)
2. Bốn câu thơ đầu có hai lớp nghĩa. Hai lớp nghĩa đó là gì ? Phân tích giá trị nghệ thuật của những câu thơ đó. Nhận xét về khẩu khí của tác giả.
3. Bốn câu thơ cuối bộc lộ trực tiếp những cảm xúc và suy nghĩ của tác giả. Em hãy tìm hiểu ý nghĩa những câu thơ này và cách thức biểu hiện cảm xúc của tác giả.

Ghi nhớ

*Bằng bút pháp lãng mạn và giọng điệu hào hùng, bài thơ **Đập đá ở Côn Lôn** giúp ta cảm nhận một hình tượng đẹp lắm liệt, ngang tàng của người anh hùng cứu nước dù gặp bước nguy nan nhưng vẫn không sờn lòng đổi chí.*

LUYỆN TẬP

1. Đọc diễn cảm bài thơ.
2. Qua cả hai bài thơ *Vào nhà ngục Quảng Đông cảm tác* và *Đập đá ở Côn Lôn*, em hãy trình bày lại những cảm nhận của mình về vẻ đẹp hào hùng, lãng mạn của hình tượng nhà nho yêu nước và cách mạng đầu thế kỉ XX.

Xách búa đánh tan năm bảy đống,
Ra tay đập bể⁽³⁾ mấy trăm hòn.
Tháng ngày bao quản thân sành sỏi⁽⁴⁾,
Mưa nắng càng bền dạ sắt son⁽⁵⁾.
Những kẻ vá trời⁽⁶⁾ khi lỗ bước,
Gian nan chi kể việc con con !

(Phan Châu Trinh^(★),

trong *Thơ văn yêu nước và cách mạng đầu thế kỉ XX*, Sdd)

Chú thích

(★) Phan Châu Trinh (1872 – 1926), hiệu là Tây Hồ, biệt hiệu Hi Mã, quê ở làng Tây Lộc, huyện Hà Đông (nay là thôn Tây Hồ, xã Tam Phước, thị xã Tam Kỳ), tỉnh Quảng Nam. Ông đỗ Phó bảng, được bổ dụng một chức quan nhỏ, nhưng chỉ một thời gian ngắn đã bỏ quan, chuyên tâm vào sự nghiệp cứu nước. Trong những năm đầu của thế kỉ XX, Phan Châu Trinh là người đề xướng dân chủ, đòi bãi bỏ chế độ quân chủ sớm nhất ở Việt Nam. Hoạt động cứu nước của ông đa dạng, phong phú và sôi nổi ở trong nước, có lúc ở Pháp, ở Nhật. Phan Châu Trinh là người giỏi biện luận và có tài văn chương. Văn chính luận của ông rất hùng biện, đanh thép, thơ văn trữ tình đều thấm đẫm tinh thần yêu nước và dân chủ. Tác phẩm chính : *Tây Hồ thi tập*, *Tỉnh quốc hồn ca*, *Xãng-tê thi tập* (các tập thơ), *Giai nhân kì ngộ* (truyện thơ dịch),...

Năm 1908, Phan Châu Trinh bị khép tội xúi giục nhân dân nổi loạn trong phong trào chống thuế ở Trung Kỳ nên bị bắt đày ra Côn Đảo ; đến tháng 6 năm 1910, nhờ sự can thiệp của Hội Nhân quyền (Pháp), ông mới được thả. Bài thơ này làm trong lúc ông cùng các tù nhân khác bị bắt lao động khổ sai.

(1) *Côn Lôn* : tức Côn Đảo, hòn đảo nằm ở phía đông nam nước ta, nơi thực dân Pháp lập nhà tù giam cầm những chiến sĩ yêu nước và cách mạng.

(2) *Lùng lẩy* : ở đây có nghĩa là ngạo nghễ, lẫm liệt.

(3) *Bể* (tiếng địa phương) : vỡ ; *đập bể* : đập vỡ.

(4) *Thân sành sỏi* : ý nói thân dày dặn phong trần, sẵn sàng chấp nhận mọi gian khổ.

(5) *Dạ sắt son* : ý nói tinh thần cứng cỏi, trung kiên, không sờn lòng, đổi chí.

(6) *Vá trời* : theo truyền thuyết Trung Quốc, bà Nữ Oa đội đá vá trời ; nói *vá trời* (hay *lấp biển*) là ngụ ý mưu đồ những công việc hết sức lớn lao.